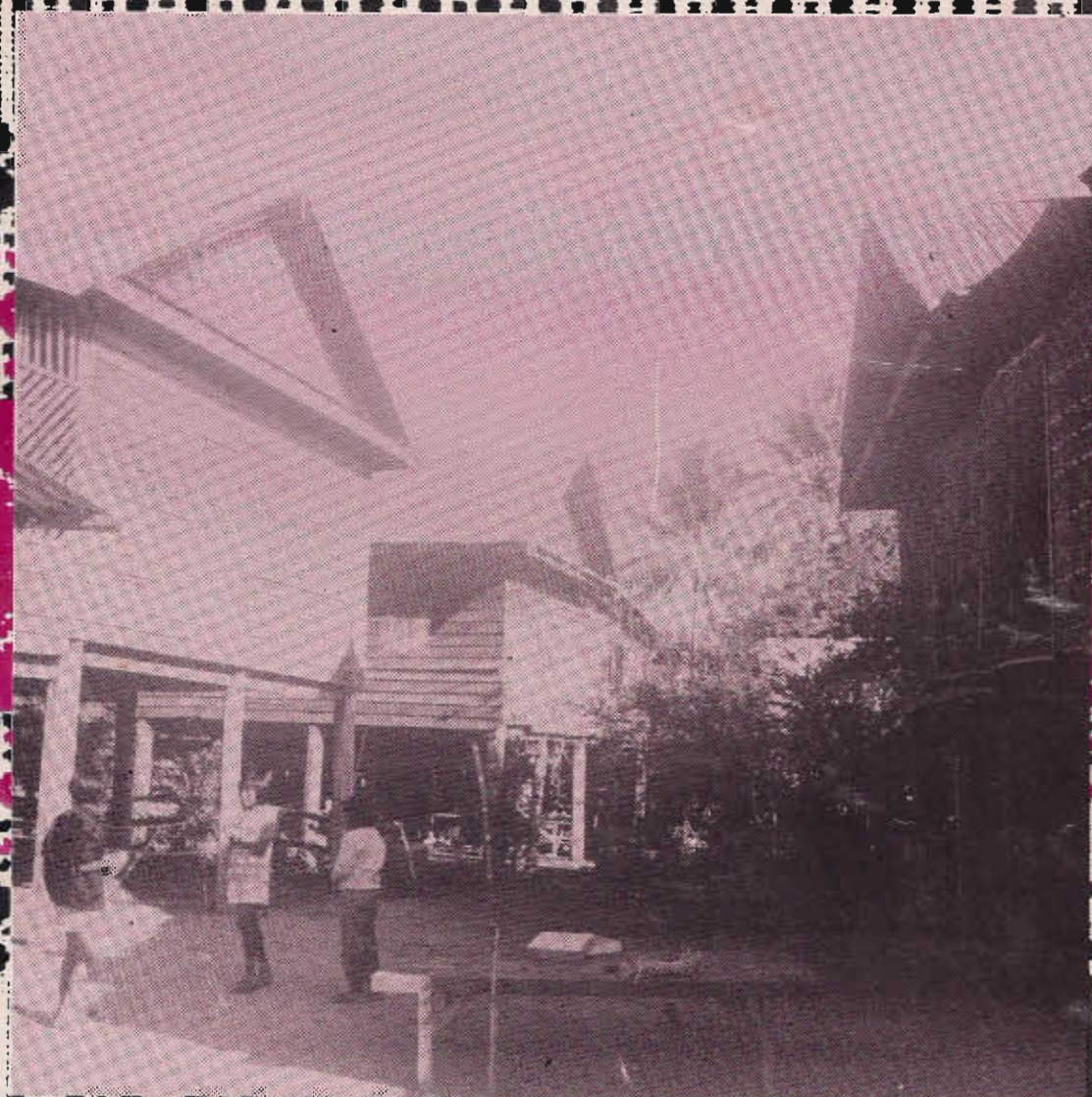

การพัฒนารูปแบบสถาปัตยกรรมบ้านพักอาศัย
ในชนบทอีสาน แถบลุ่มน้ำชี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

การพัฒนารูปแบบสถาปัตยกรรมบ้านพักอาศัย
ในชนบทอีสาน แลบลุ่มน้ำชี

Architectural Development for Housing in Rural Isan
(Chi River Basin)

เอกสารนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง
การพัฒนาแบบบ้านพักอาศัยในชนบทอีสาน แลบลุ่มน้ำชี

สนับสนุนโครงการโดย CIDA

พ.ศ. 2534 - 2535

ที่ปรึกษาโครงการ : วิโรฒ ศรีสุโร

ร.ศ. อุดม บัวศรี

ผู้วิจัย : รศ. ชิติ เสงรัตมี

ผศ. ชนุ พลวัฒน์

ธาดา สุทธิธรรม

สารบัญ

บทที่

หน้า

1. บทนำ	
1.1 การพัฒนาสถาปัตยกรรมบ้านพักอาศัยกับการพัฒนาชนบท	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
2. การตั้งถิ่นฐานแถบลุ่มน้ำชี	3
2.1 สภาพภูมิศาสตร์	3
2.2 ประชากร	4
2.3 กลุ่มชน	4
2.4 ที่ตั้งและลักษณะหมู่บ้าน	4
3. อิทธิพลทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาปัตยกรรมบ้านพักอาศัยในชนบทอีสาน	9
3.1 ระบบสังคมครอบครัว เครือญาติ และชุมชนหมู่บ้านที่มีผลต่อลักษณะบ้านพักอาศัย	9
3.2 คติความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับบ้านพักอาศัย	11
4. หมู่บ้านและบ้านพักอาศัยที่ทำการศึกษา	14
4.1 การคัดเลือกหมู่บ้านและบ้านที่จะทำการศึกษา	14
4.2 ตำแหน่งหมู่บ้านและบ้านที่ทำการศึกษา	14
5. พัฒนาการด้านสถาปัตยกรรมบ้านพักอาศัยอีสาน 1 : บ้านแบบดั้งเดิม	41
5.1 ศัพท์เกี่ยวกับบ้านพักอาศัยอีสาน	41
5.2 ลักษณะบ้านพักอาศัยอีสานแบบดั้งเดิม	41
5.2.1 ประเภทบ้านพักอาศัยแบบดั้งเดิม	41
5.2.2 พื้นที่ใช้สอยในเรือนอีสาน	41
5.2.3 โครงสร้างวัสดุและสัดส่วนเรือน	42
5.2.4 เครื่องประดับตกแต่งเรือน	65
5.2.5 อาคารประกอบในบริเวณบ้านพักอาศัย	79
5.3 กรณีศึกษามหาวิทยาลัยบ้านพักอาศัยแบบดั้งเดิม	81
6. พัฒนาการด้านสถาปัตยกรรมบ้านพักอาศัยอีสาน 2 : บ้านพักอาศัยตั้งแต่ปลายรัชกาลที่ 6 จนถึงปัจจุบัน	84
6.1 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบบ้านพักอาศัย	84
6.2 ลักษณะบ้านพักอาศัยในสมัยใหม่	85
6.2.1 ประเภทของเรือนสมัยใหม่	85
6.2.2 การเปลี่ยนแปลงด้านพื้นที่ใช้สอย	90
6.2.3 การเปลี่ยนแปลงด้านการก่อสร้างการออกแบบและการตกแต่ง	97
6.3 กรณีศึกษามหาวิทยาลัยบ้านพักอาศัยสมัยใหม่	98
7. การเปลี่ยนแปลงรูปแบบบ้านพักอาศัยในชนบทอีสาน	101
7.1 ทางการใช้สอยเทคโนโลยีการก่อสร้าง และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านประเพณี	101
7.2 สรุป : บ้านพักอาศัยสำหรับชนบทอีสานในปัจจุบันและอนาคต	109